

الدَّرْسُ الرَّابِعُ بِرَجْدٍ

تأثير اللُّغَةِ الْفَارِسِيَّةِ عَلَى اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ

اثرگذاری زبان فارسی بر زبان عربی

﴿الرَّحْمَنُ * عَلَمَ الْقُرْآنَ * خَلَقَ الْإِنْسَانَ * عَلَمَهُ الْبَيَانَ﴾ الرحمن: ۱ تا ۴

خدای بخشاینده، قرآن را آموزش داد، انسان را آفرید، سخن گفتن را به او آموخت.

برنامه	
اندازه	الهندسة
چراغ	السراج
پرديس	الفردوس
پیروز	الفیروز
گوهر	الجوهر
گندی	الجندی
کندک	الخندق

المفردات الفارسية دخلت اللغة العربية منذ العصر الجاهلي، فقد نقلت إلى العربية ألفاظ فارسية كثيرة بسبب التجارة ودخول الإيرانيين في العراق واليمن، واذگان فارسي از دوره جاهلي وارد زبان عربی شد، الفاظ فارسي بسياري به علت بازرگانی و ورود ايرانيان در عراق و یمن به عربی منتقل شد.

و كانت تلك المفردات ترتبط ببعض البضائع التي ما كانت عند العرب **كالمسك** و **الديجاج** و آن واذگان به برخی كالاها مربوط می شد که عرب نداشت؛ مانند مشك و ابريشم (و آن واذگان در ارتباط با كالاهايی بود که نزد عرب نبود)

و اشتهر النقل من الفارسية إلى العربية بعد اضمام إيران إلى الدولة الإسلامية. و این انتقال از فارسي به عربی بعد از پیوستن ایران به دولت اسلامی شدت یافت.

و في العصر العباسي ازداد نفوذ اللغة الفارسية حين شارك الإيرانيون في قيام الدولة العباسية على يد أمثال أبي مسلم الخراساني و آل برمك. در دوره عباسی هنگامی که ایرانیان در برپایی دولت عباسی به دست امثال ابو مسلم خراسانی و آل برمک (خاندان برمک) شرکت کردند، نفوذ زبان فارسی افزایش یافت.

و كان لإبن المقادع دور عظيم في هذا التأثير، فقد نقل عدداً من الكتب الفارسية إلى العربية، مثل گليلة و دمنة. و ابن مقفع نقش بزرگ در این اثرگذاری داشت، [او] تعدادی از کتابهای فارسی را مانند گليله و دمنه به عربی ترجمه کرد.

^٠ ارتبط: ارتباط داشت، (مضارع: بيرتبط / امر: بإرتبط / مصدر: ارتباط)

وَ لِلْفَيْرُوزَآبَادِيِّ مُعْجَمٌ مَشْهُورٌ بِاسْمِ الْقَامُوسِ يَضْمُمُ مُفَرَّدَاتٍ كَثِيرَةً بِالْلُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ. وَ فَيْرُوزَآبَادِيِّ لُغَتَ نَامَةٌ مَشْهُورَيِّ بِهِ نَامٌ "الْقَامُوسُ" دَارَدَ كَهْ وَازْكَانَ بَسِيَارِيِّ ازْ زَيَانَ عَربِيِّ رَا در بِرْمِيِّ گِيرَد. (شَاملَ مِنْ شَوْدَه)

وَ قَدْ بَيْنَ عُلَمَاءِ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ وَ الْفَارِسِيَّةِ أَبْعَادَ هَذَا التَّأْثِيرُ فِي دراساتِهِمْ، فَقَدْ أَلْفَ الدَّكْتُورُ الْتُونِجِيِّ كِتابًا يَضْمُمُ الْكَلِمَاتِ الْفَارِسِيَّةِ الْمُعَرَّبَةِ سَمَاهُ "مَعْجَمُ الْمُعَرَّبَاتِ الْفَارِسِيَّةِ فِي الْلُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ". وَ دَانِشْمَنْدَانَ زَيَانَ عَربِيِّ وَ فَارِسِيِّ ابْعَادَ (جِنْبَهَهَايِّ) اين اثرگذاري رَا در پژوهشهاي خود آشکار کرده‌اند (توضیح داده‌اند)، پس دکتر التونجي کتابی گردآوري کرد که کلمات فارسي عربی شده را در بر می‌گرفت [و] آن را «معجم المُعَرَّبَاتِ الْفَارِسِيَّةِ فِي الْلُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ». (=لغت‌نامه عربی شده‌هاي فارسي در زيان عربی) نامگذاري کرد.

أَمَّا الْكَلِمَاتُ الْفَارِسِيَّةُ الَّتِي دَخَلَتِ الْلُّغَةُ الْعَرَبِيَّةُ فَقَدْ تَغَيَّرَتْ أَصْوَاتُهَا وَ أَوْزَانُهَا، وَ نَطَقَهَا الْعَرَبُ وَفَقَدْ بَدَلُوا الْحُرُوفَ الْفَارِسِيَّةَ «گ، چ، پ، ژ» الَّتِي لَا تَوَجَّدُ فِي لُغَتِهِمْ إِلَى حُرُوفٍ قَرِيبَةٍ مِنْ مَخَارِجِهَا؛ مِثْلُ: پَرْدِيس ← فَرَدَوْس، مَهْرَگَان ← مَهْرَجَان، چَادُرْشَب ← شَرَشَف و ...

اما کلمه‌هاي فارسي که در زيان عربی وارد شد پس صداها و وزن‌هايش دگرگون شد و عربها آن را-آن کلمات را- بر اساس زيان خود بر زيان آوردنده پس حروف فارسي «گ، چ، پ، ژ» را که در زيانشان پيدا نمی‌شود (نبود) به حروفی نزديک به مخارجشان تبدیل کرده‌اند؛ مانند: پَرْدِيس ← فَرَدَوْس، مَهْرَگَان ← مَهْرَجَان، چَادُرْشَب ← شَرَشَف و ...

وَ اشْتَقَوْ مِنْهَا كَلِمَاتٌ أُخْرَى، مِثْلُ «يَكْنِزُونَ» فِي آيَةٍ ﴿... يَكْنِزُونَ الْدَّهَبَ وَ الْفَضَّةَ ...﴾ مِنْ كَلِمَةٍ «گنج» الْفَارِسِيَّةِ. وَ از آن کلمات دیگري را برگرفتند، مانند «يَكْنِزُونَ» در آيَةٍ -{ طلا و نقره اباشهه می‌کنند...}- از کلمه «گنج» فارسي.

عَلَيْنَا أَنْ نَعْلَمَ أَنْ تَبَادُلُ الْمُفَرَّدَاتِ بَيْنَ الْلِّغَاتِ فِي الْعَالَمِ أَمْرٌ طَبِيعِيٌّ يَجْعَلُهَا غَبَّيَّةً فِي الْأُسْلُوبِ وَ الْبَيَانِ، وَ لَا دَسْتَطِيعُ أَنْ نَجِدْ لُغَةً بِدَوْنِ كَلِمَاتِ دَخِيلَةٍ؛ ما باید بدانیم که تبادل واژگان میان زيان‌هاي جهان، امری طبیعی است که آن را در اسلوب و بیان (شیوه و گفتار) غنی می‌سازد، و نمی‌توانیم زيانی را بدون کلمات دخیل (وارد شده) بیابیم؛

كَانَ تَأْثِيرُ الْلُّغَةِ الْفَارِسِيَّةِ عَلَى الْلُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ قَبْلَ إِسْلَامِ أَكْثَرَ مِنْ تَأْثِيرِهِمْ بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ، وَ أَمَّا بَعْدَ ظُهُورِ إِسْلَامِ فَقَدْ ازْدَادَتِ الْمُفَرَّدَاتُ الْعَرَبِيَّةُ فِي الْلُّغَةِ الْفَارِسِيَّةِ بِسَبِّبِ الْعَامِلِ الْدِينِيِّ. اثرگذاري زيان فارسي بر زيان عربی پيش از اسلام بيشتر از تأثير آن در پس از اسلام بود، و اما پس از پيدايش اسلام، واژگان عربی در زيان فارسي به دليل عامل دينی افزایش یافت.

الفارسية

^۰ لغت‌نامه، قاموس/ فرهنگ‌نامه / حروف المُعَجَمِ: حروف هجاء، حروف الفباء
^۱ سوره توبه: ۴، يَكْنِزُون «از ماده «کنز» به معنای گنج است،
ترجمه فولادوند: طلا و نقره را گنجینه و ذخیره می‌کنند.

المُعجم بِرَگَد

مُفَرَّدَات : واژگان	تَغْيِير : دگرگون شد	اَزْدَاد : افزایش یافت	بِرْ وزن «افْتَعَلْ»
مُسْك : مشک	فَعْل ماض من باب «تفعّل» بزيادة حرفين (مضارع: يتغير)	(مضارع: يَزَدَادْ)	فعل ماض من باب «فعّال»
نَطْق : بر زبان آورد (مضارع: بَيْنَطْقٍ)	دَخْلٌ : وارد شده	اَشْتَدَاد : شدت گرفت	بزيادة حرف اشد
نَقل : منتقل کرد (مضارع: يَنْقُلُ)	دِيَاج : ابریشم	(مضارع: يَشْتَدَدْ)	مصدر من باب «انفعال»
وَفُقاً ل : بر اساس	شَارَكَ : شرکت کرد	اَشْقَاق : برگرفت (مضارع: يَشْتَقَ)	فعل ماض من باب «تفعيل»
يَضْمَم : در بر می گیرد (ماضی: ضم)	(مضارع: يُشارِكُ)	اَنْضَمَام : پیوستن (انضم، ینضم)	بزيادة حرف واحد
مُعَرب : عربی شده		بَيْن : آشکار کرد (مضارع: يَبِينُ)	

حَوْلَ النُّصْ بِرَگَد

أَحَبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ مُسْتَعِيْنَا بِالنَّصْ.

۱. لِمَادَأَزْدَادَتِ الْمُفَرَّدَاتُ الْعَرَبِيَّةُ فِي الْلُّغَةِ الْفَارِسِيَّةِ بَعْدَ ظُهُورِ الْإِسْلَامِ؟

چرا واژگان عربی در زبان فارسی پس از پیدایش اسلام افزایش یافت؟

که قَدْ اَزْدَادَتِ الْمُفَرَّدَاتُ الْعَرَبِيَّةُ فِي الْلُّغَةِ الْفَارِسِيَّةِ بِسَبَبِ الْعَامِلِ الدِّينِيِّ.

واژگان عربی در زبان فارسی پس از پیدایش اسلام به دلیل عامل دینی افزایش یافت.

۲. بَعْدَ أَيِّ حادثٍ تارِيْخِيِّ اَشَدَّ نَقْلَ الْكَلِمَاتِ الْفَارِسِيَّةِ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ؟

بعد از کدام واقعه تاریخی انتقال کلمات فارسی به عربی شدت گرفت؟

که اَشَدَّ النَّقْلُ مِنَ الْفَارِسِيَّةِ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ بَعْدَ اَنْضَمَامِ إِرَانَ إِلَى الدُّولَةِ الْإِسْلَامِيَّةِ.

انتقال از فارسی به عربی بعد از پیوستن ایران به دولت اسلامی شدت یافت.

۳. مَنْ هُوَ مَوْلِفُ «مَعْجَمِ الْمُعَربَاتِ الْفَارِسِيَّةِ» فِي الْلُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ؟

گردآورنده «لغت‌نامه معربات فارسی در زبان عربی» چه کسی است؟

که الدَّكْتُورُ الْتُونِجيُّ هُوَ مَوْلِفُ «مَعْجَمِ الْمُعَربَاتِ الْفَارِسِيَّةِ» فِي الْلُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ.

دکتر التونجي گردآورنده «لغت‌نامه معربات فارسی در زبان عربی» است.

۴. مَتَى دَخَلَتِ الْمُفَرَّدَاتُ الْفَارِسِيَّةُ فِي الْلُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ؟

کی (چه وقت) واژگان فارسی در زبان عربی وارد شدند؟

که الْمُفَرَّدَاتُ الْفَارِسِيَّةُ دَخَلَتِ الْلُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ مِنْدُ الْعَصْرِ الْجَاهِلِيِّ.

واژگان فارسی از دوره جاهلی در زبان عربی وارد شدند.

۵. بِأَيِّ سَبِّبِ نُقْلَتِ الْمُفَرَّدَاتُ الْفَارِسِيَّةُ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ؟

به چه علتی واژگان فارسی به عربی منتقل شده است؟

که نُقْلَتِ الْمُفَرَّدَاتُ الْفَارِسِيَّةُ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ بِسَبَبِ التِّجَارَةِ وَ دُخُولِ الْإِيْرَانِيِّينَ فِي الْعِرَاقِ وَ الْيَمَنِ.

واژگان فارسی به علت بازرگانی و ورود ایرانیان در عراق و یمن به عربی منتقل شد.

۷. أَيْ شَيْءٍ يَجْعَلُ الْلُّغَةَ غَنِيًّا فِي الْأُسْلُوبِ وَالْبَيَانِ؟
چه چیزی زبان را در شیوه و گفتار غنی می سازد؟
تَبَادُلُ الْمُفَرَّدَاتِ بَيْنَ الْلُّغَاتِ فِي الْعَالَمِ يَجْعَلُ الْلُّغَةَ غَنِيًّا فِي الْأُسْلُوبِ وَالْبَيَانِ.
تبادل واژگان میان زبان‌های جهان، زبان را در اسلوب و بیان (شیوه و گفتار) غنی می سازد.

٦١ علموا بِرَكْدٍ

الْمَعْرِفَةُ وَالنَّكْرَةُ

اسم معرفه اسمی است که نزد گوینده و شنونده، یا خواننده شناخته شده است؛ اما اسم نکره، ناشناخته است.
هم ترین نشانه اسم معرفه داشتن "ال" است؛ مثال:
 جاءَ مَدْرَسٌ : معلّمی آمد .
 وَجَدَتُ الْقَلْمَنْ : قلم را یافتم .
 وَجَدْتُ قَلْمَنْ : قلمی را یافتم .

■ معمولاً هرگاه اسمی به صورت نکره باید و همان اسم دوباره همراه "ال" تکرار شود. می‌توان الف و لامش را «این» یا «آن» ترجمه کرد؛ مثال :
رَأَيْتُ أَفْرَاسًا . كَانَتِ الْأَفْرَاسُ جَنْبَ صَاحِبِهَا.
 اسب‌هایی را دیدم. آن اسب‌ها کنار صاحبشان بودند.

كلمة أفراساً «نکره» است. اسم نکره نزد گوینده، شنونده، یا خواننده ناشناخته است؛ اسم «نکره» معمولاً تنوين (—، —) دارد؛ مثال: **رَجَلًا، رَجُلٍ وَرَجُلٌ**
 در زبان فارسی اسم نکره به سه صورت می‌آید : مردی آمد. / یک مردی آمد. / معادل عربی هر سه جمله بالا می‌شود : **جاءَ رَجُلٌ**.

■ اسم خاص (یعنی نام مخصوص کسی یا جایی) در زبان عربی «اسم عَلَم» نامیده می‌شود و معرفه به شمار می‌رود؛ مانند: هاشم، مريم، بغداد، بيروت و ...
 اسم عَلَم، مانند: عَبَاس، كاظم و حَسَيْن تنوين دارد، ولی نکره نیست؛ بلکه معرفه است.

■ سال گذشته با مبتدا و خبر آشنا شدید. گاهی خبر تنوين دارد؛ مثال:
الْعِلْمُ كَنْزٌ . دانش گنج است.
 در دو مثال بالا کنْز و فائز تنوين دارد؛ اما نیازی به نکره معنا کردن نیست.

خبر از نوع اسم غیر موصوفه ، معدودها، موصوف یا صفت -یکی از این دو- بعضی از موارد مثل: جداً، جيداً، أيضاً و ...، هنگام ترجمه «ی» نکره نمی‌گیرند.

که اخْتَيَرْتَ نَفْسَكَ (۱): تَرْجِمَ مَا يَلِي حَسْبَ قَوَاعِدِ الْمَعْرِفَةِ وَ النَّكْرَةِ.

۶ ۱. هُنَّا اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ مَثَلُ نُورٍ هُوَ كَمِشْكَاةٌ فِي زُجَاجَةِ الزَّجَاجَةِ كَانَهَا كَوْكَبٌ دُرِيٌّ^{۳۵}
النور:

خداؤند نور آسمان‌ها و زمین است؛ مثُل نور او مانند چراغدانی است که در آن چراغی است، آن چراغ در شیشه‌ای است، آن شیشه گویی اختیار درخشنان است.

۲. هُنَّا أَرْسَلْنَا إِلَى فَرْعَوْنَ رَسُولًا فَعَصَى فَرْعَوْنَ الرَّسُولَ ...^{۱۶۹ و ۱۷۰} هُوَ الْمَزْمُلُ
رسولی نزد فرعون فرستادیم پس (ولی) فرعون از آن رسول نافرمانی کرد...

۳. عَالَمٌ يَنْتَفِعُ بِعِلْمِهِ، خَيْرٌ مِنْ أَلْفٍ عَابِدٍ. رَسُولُ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
دانشمندی که از علم او بهره برده می‌شود، بهتر از هزار عبادت کننده است.

اعلموا

ترجمة الفعل المضارع (۱)

حروف «آن»: که» و «گی»، لـ لکی، حتی: تا، برای اینکه» بر سر فعل مضارع می‌آیند و در معنای آن تغییر ایجاد می‌کنند؛ فعل هایی که دارای این حروف اند، در فارسی «مضارع التزامی» ترجمه می‌شوند؛ مثال:

پـحـکـمـ: داوری می کند	حتـیـ یـحـکـمـ: تـاـ دـاـورـیـ کـنـد
یـحـاـوـلـونـ: تلاش می کند	آنـ یـحـاـوـلـواـ: کـهـ تـلـاشـ کـنـنـد
تـقـرـحـونـ: شاد می شوید	لـکـیـ تـقـرـحـواـ: تـاـ شـادـ شـوـیـد
یـجـعـلـ: قرار می دهد	لـیـجـعـلـ: تـاـ قـرـارـ بـدـهـ
یـذـهـبـنـ: می روند	گـیـ یـذـهـبـنـ: تـاـ بـرـوـنـ

فعل مضارع دارای «آن» معادل «آینده منفی» در زبان فارسی است؛ مثال:
آنـ تـنـالـواـ: دـسـتـ نـخـاـهـیدـ یـافتـ

تنـالـونـ: دـسـتـ مـی~ یـابـید

۷ این حروف در انتهای فعل مضارع تغییراتی را ایجاد می‌کنند. (به جز در ساختهایی مانند یـفـعـلـ و یـفـعـلـنـ)

که اخْتَيَرْتَ نَفْسَكَ (۲): تَرْجِمَ الْأَيْتَيْنِ وَالْحَدِيثَ حَسْبَ قَوَاعِدِ الدَّرْسِ؛ ثُمَّ عَيْنَ الْأَفْعَالِ الْمُضَارِعَةِ.

۸ ۱. وَ عَسَى أَنْ تَكْرِهُوا شَيْئًا وَ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَ عَسَى أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَ هُوَ شَرٌّ لَكُمْ^{۲۱۶} هـ الـبـقـرـةـ: و بـساـ چـیـزـیـ رـاـ خـوشـ نـدارـیدـ و آـنـ برـایـ شـماـ خـوبـ استـ، و بـساـ چـیـزـیـ رـاـ دـوـسـتـ دـارـیدـ و آـنـ برـایـ شـماـ بدـ استـ.

۰ المـشـكـاـةـ: چـرـاغـدانـ

۰ الـدـرـيـ: درـخـشـانـ

۰ آشـنـایـیـ باـ اـینـ تـغـيـرـاتـ، اـزـ اـهـدـافـ آـمـوزـشـیـ کـتابـ درـسـیـ نـیـستـ.

۰ و بـساـ چـیـزـیـ رـاـ خـوشـ نـمـیـ دـارـیدـ و آـنـ برـایـ شـماـ خـوبـ استـ، و بـساـ چـیـزـیـ رـاـ دـوـسـتـ مـیـ دـارـیدـ و آـنـ برـایـ شـماـ بدـ استـ، (ترجمـهـ فـوـلـادـونـدـ)

۶. ﴿أَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَا كُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا يَعْلَمُ فِيهِ وَ لَا خُلَةٌ﴾ ... البقرة: ۲۵۴

از آنچه به شما روزی داده ایم انفاق کنید پیش از آنکه روزی فرا رسد که در آن نه داد و ستدی است و نه دوستی

...

۳. مِنْ أَخْلَاقِ الْجَاهِلِ الْإِجَابَةُ قَبْلَ أَنْ يَسْمَعَ وَالْمُعَارَضَةُ قَبْلَ أَنْ يَفْهَمَ وَالْحُكْمُ بِمَا لَا يَعْلَمُ. إِلَمَامُ الصَادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

(اعلام الدین : ۳۰۳)

یکی از خویهای نادان اینکه پاسخ می‌دهد قبل از اینکه بشنود و به مخالفت بر می‌خیزد پیش از آن که بفهمد و ندانسته حکم می‌کند.(یکی از خویهای نادان این است که قبل از شنیدن [مطلوب] پاسخ می‌دهد و پیش از آن که [مقصود گوینده را] بفهمد به مخالفت بر می‌خیزد و ندانسته حکم می‌کند.)

کمک التمارین برگرد

التَّمَرِينُ الْأُولُّ: عَيْنُ الْجُمْلَةِ الصَّحِيحَةِ وَغَيْرِ الصَّحِيحَةِ حَسْبَ الْحَقِيقَةِ.

✓ ۱- الْمُسْكُ عَطْرٌ يَتَخَذُ مِنْ نَوْعٍ مِنَ الْغَزَلَانِ.

مشک، عطری است که از نوعی از آهوان گرفته می‌شود.

✓ ۲- الْشَّرْشَفُ قَطْعَةُ قِمَاشٍ تُوَضَّعُ عَلَى السَّرِيرِ.

ملافه، تکه پارچه‌ای است که روی تخت گذاشته می‌شود.

✗ ۳- الْعَرَبُ يَنْطَقُونَ الْكَلَمَاتَ الدَّخِيلَةَ طَبَقَ أَصْلَهَا.

عرب‌ها کلمات وارد شده را مطابق اصلش به زبان می‌آورند.

✓ ۴- فِي الْلُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ مِئَاتُ الْكَلَمَاتِ الْمُعَرَّبَةِ ذَاتُ الْأَصْوُلِ الْفَارِسِيَّةِ.

صدها کلمه عربی شده دارای ریشه فارسی در زبان عربی وجود دارد.

✗ ۵- الْأَلْفُ الدُّكْنُورُ الْتُونِجِيُّ كَتَابًا يَضْمُنُ الْكَلَمَاتِ الْتُرْكِيَّةِ الْمُعَرَّبَةِ فِي الْلُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ.

دکتر التونجی کتابی نگاشت که کلمات ترکی عربی شده را در زبان عربی در بر می‌گرفت.

التَّمَرِينُ الثَّانِي: عَيْنُ الْعِبَارَةِ الْفَارِسِيَّةِ الْمُنَاسِبَةِ لِلْعِبَارَةِ الْعَرَبِيَّةِ.

۱. تَجْرِي الرِّياحُ بِمَا تَشَتَّهِي السُّفُنُ هر چه پیش آید خوش آید.

۲. الْبَعِيدُ عَنِ الْعَيْنِ، بَعِيدٌ عَنِ الْقُلُوبِ کم گوی و گزیده گوی چون در.

۳. أَكْلَتِمْ تَمْرِي وَعَصِيتِمْ أَمْرِي. گر صبر کنی ز غوره حلوا سازی.

۴. خَيْرُ الْكَلَامِ مَا قَلَ وَ دَلَ. نمک خورد و نمکدان شکست.

۵. الْأَصِيرُ مَفْتَاحُ الْفَرَجِ. از دل برود هر آنکه از دیده رود.

۶. الْخَيْرُ فِي مَا وَقَعَ. لا برد کشتی آنجا که خواهد خدای وگر جامه بر تن درد ناخداei

۱. رَزْقٌ: روزی داد

۲. خُلَةٌ: دوستی

۳. مُعَارَضَةٌ: مخالفت

١. تَجْرِي الرِّيَاحُ مَا تَشَهِي السُّفُنُ.
بادها به آنچه (سمتی) کشته‌ها تمایل ندارند، جریان دارند(می‌وزند)
- كَه بَرَد كَشْتَى آنِجَا كَه خواهد خدَّا وَگَر جامه بر تن دَرَد ناخداي
٢. الْبَعِيدُ عَنِ الْعَيْنِ، بَعِيدٌ عَنِ الْقَلْبِ
کسی که دور از چشم هست، از دل دور است.
- كَه از دل بِرُود هر آنکه از دیده رود.
٣. أَكَلْتُمْ مَرِي وَ عَصِيتُمْ أَمْرِي.
خرما خوردید و از فرمانم سرپیچی کردید.
- كَه فَمَك خورد و فَمَدان شکست.
٤. حَيْرُ الْكَلَامِ مَا قَلَ وَ دَلَ.
بهترین سخن آن است که کم و راهنمای باشد.
- كَه کم گوی و گزیده گوی چون در.
٥. أَصْبَرْ مَفْتَاحُ الْفَرْجِ.
صبر کلید گشایش است.
- كَه گَر صَبَرْ كَنَى ز غوره حلوا سازی.
٦. الْحَيْرُ فِي مَا وَقَعَ.
خیر و خوبی در آن چیزیست که اتفاق افتاد.
- كَه هر چه پیش آید خوش آید.

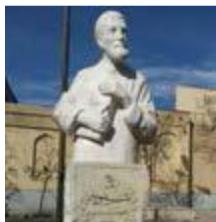
الْتَّمَرِينُ التَّالِثُ: أَجْبُ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ حَسَبَ الصُّورِ.

في أي بلاد تقع هذه الأهرام؟ في مصر
این اهرام در کدام کشور قرار دارد؟ در مصر

بِمَ يَدْهُبُ الطَّلَابُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ؟ بِالْحَافَلَةِ.
دانشآموزان با چه چیزی به مدرسه می‌روند؟ با اتوبوس

لَمَنْ هَذَا التَّمَثَّلُ؟ لِسَبِيَّوِيهِ.
این مجسمه از آن کیست؟ از سبیویه

كَيْفَ الْجَوْ في أَرْدَبِيلِ فِي الشَّتَاءِ؟ بَارِدٌ.
هوای اردبیل در زمستان چگونه است؟ سرد

مَاذَا تُشَاهِدُ فَوْقَ النَّهْرِ؟ أَشَاهِدُ جِسْرًا.
بالای رودخانه چه می‌بینی؟ پلی می‌بینم.

هَلْ تُشَاهِدُ وَجْهًا في الصُّورَةِ؟ نَعَمْ. أَشَاهِدُ الْوَجْهَ.
آیا چهره‌ای در عکس می‌بینید؟ بله، چهره را می‌بینم.

^{٦٢} فعل بعد از موصول «من» و «ما» به صورت مضارع التزامي معنا می‌شود. «خیر» در این عبارت اسم تفضیل است.
^{٦٣} «الخير» در این عبارت «مصدر» است. بطور کلی بدانید هرگاه «خیر و شر» با «ال» همراه باشند، اسم تفضیل نیستند.

الْتَّمَرِينُ الرَّابِعُ:

أَلْفٌ: عَيْنُ التَّرْجِيمَةِ الصَّحِيحَةِ حَسْبَ قَوَاعِدِ الْمَعْرِفَةِ وَالنَّكْرَةِ.

☐ صدای عجیب را شنیدم.	☒ صدای عجیب را شنیدم.	۱. سمعت صوتاً عجیباً.
☒ به روستا رسیدم.	☐ به روستایی رسیدم.	۲. وَصَلَتْ إِلَى الْقَرْيَةِ.
☐ نگاه به گذشته	☒ نگاهی به گذشته	۳. نَظَرَةُ إِلَى الْمَاضِي
☒ بندگان درستکار	☐ بندگانی درستکار	۴. الْعَبَادُ الصَّالِحُونَ
☐ دستبندی کنه	☒ دستبند کنه	۵. السَّوَارُ الْعَتِيقُ
☒ تاریخ زرین	☐ تاریخی زرین	۶. الْتَّارِيخُ الْدَّهْبِيُّ

ب: ترجم الجمل التالية حسب قواعد المعرفة والنكرة، ثم عين المعرفة والنكرة في ما أشير إليه بخط.

سَجَّلَتْ مُنْظَمَةُ الْيُونِسْكُو مَسْجِدَ الْإِمَامِ وَ قُبْلَةُ قَلْبُوسٍ فِي قَائِمَةِ التِّرَاثِ الْعَالَمِيِّ
سازمان یونسکو مسجد امام و گنبد کاووس را در لیست میراث جهانی ثبت کرد.
قابل‌بوس : معرفه / التراث : معرفه

عِمَارَةُ خَسْرُوَ آبَادُ فِي سَنَندَجِ تَجْذِبُ سِيَاحًا مِنْ مُدُنِ إِيْرَانَ. حَدِيقَةُ شَاهِزَادَهُ قُرْبَ كَرْمَانَ جَنَّةُ فِي الصَّحْرَاءِ.
عمارت خسروآباد در سنندج گردشگرانی را از شهرهای ایران جذب می کند. باغ شاهزاده نزدیک کرمان، بهشتی دربیابان است.

سِيَاحًا: نکره / جَنَّة: نکره

مَعْبُودُ كَرْدَكْلَا فِي مُحَافَظَةِ مَازَنْدَرَانٍ أَحَدُ الْأَثَارِ الْقَدِيمَةِ.
تکیه کردکلا در استان مازندران یکی از آثار قدیمی است.
مازندaran: معرفه

۶- قَائِمَةُ التِّرَاثِ الْعَالَمِيِّ: لِيَسْتَ مِيرَاثُ جَهَانِيٍّ
تکیه کردکلا از آثار ملی دوره قاجاری است. این بنای بسیار زیبا واقع در روستای کردکلا از توابع شهرستان جویبار در استان مازندران است.

الْتَّمَرِينُ الْخَامِسُ: عَيْنُ الْكَلْمَةِ الصَّحِيحَةِ حَسَبَ الْفِعْلِ الْمَاضِي.

الْفَاعِلُ	الْمَصْدَرُ	فَعْلُ الْأَمْرِ	الْفَعْلُ الْمُضَارِعُ	الْفَعْلُ الْمَاضِي
☒ الْمُوَافِقُ	الْتَّوْفِيقُ	☒ وَافِقٌ	☒ يُوَافِقُ	وَافِقٌ
☒ الْمُوْفَقُ	☒ الْمُوَافَقَةُ	وَفْقٌ	☐ يُوْفَقُ	
☒ الْمُقْرَبُ	☒ التَّقْرِبُ	قَرْبٌ	يَقْرَبُ	تَقْرِبَ
☒ الْمُتَقْرِبُ	الْتَّقْرِيبُ	☒ تَقْرِبُ	☒ يَتَقْرِبُ	
☒ الْمُتَعَارِفُ	الْمُعَارِفَةُ	☒ تَعْرَفُ	يَتَعْرِفُ	تَعْرَفَ
الْمُعْرَفُ	☒ الْتَّعْرِفُ	أَعْرَفُ	☒ يَتَعْرِفُ	
الْمُنْشَغِلُ	الْإِنْشَاغَلُ	إِنْشَغَلٌ	يَنْشَاغَلُ	إِشْتَاغَلَ
☒ الْمُشَتَّغِلُ	☒ الْإِشْتَاغَالُ	☒ اشْتَاغَلُ	☒ يَشْتَاغَلُ	
الْمُنْفَتَحُ	الْإِسْفَاتَاحُ	☒ افْتَحُ	يَفْتَحُ	اَنْفَتَحَ
☒ الْمُنْفَتَحُ	☒ الْإِنْفَاتَاحُ	تَفْتَحُ	☒ يَنْفَتَحُ	
☒ الْمُسْتَرْجِعُ	الْإِسْتَرْجَاعُ	☒ إِسْتَرْجَعُ	☒ يَسْتَرْجَعُ	إِسْتَرْجَعَ
الْمُرْجَعُ	☒ الْإِسْتَرْجَاعُ	رَاجِعٌ	يَرْجِعُ	
☒ الْمَنْزَلُ	الْنَّزْولُ	انْزَلُ	يَنْزُلُ	نَزَلَ
الْنَّازِلُ	☒ التَّنْزِيلُ	☒ نَزَلُ	☒ يَنْزَلُ	
الْأَكْرَمُ	☒ الْإِكْرَامُ	☒ أَكْرَمُ	☒ يَكْرَمُ	أَكْرَمَ
☒ الْمَكْرُمُ	الْتَّكْرِيمُ	كَرْمٌ	يَكْرَمُ	

الْتَّمَرِينُ السَّادِسُ: تَرْجِمُ الْآيَاتِ، ثُمَّ عَيْنُ الْمَطْلوبِ مِنْكَ.

● (فَعْلُ الْأَمْرِ)

۱- ﴿... فَاصْبِرُوا حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا ...﴾ الْأَعْرَافٌ: ۸۷

صِرْكِنِيد تا خداوند میان ما داوری کند. ← اصْبِرُوا

● (الْمُضَافُ إِلَيْهِ)

۲- ﴿... يُرِيدُونَ أَنْ يَبْدِلُوا كَلَامَ اللَّهِ ...﴾ الْفَتح: ۱۵

می خواهند کلام خداوند را عوض کنند. ← اللَّهُ

● (الْفَاعِلُ)

۳- ﴿... مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ ...﴾ الْمَائِدَةُ: ۶

خداوند نمی خواهد تا شما را در حالت بحرانی قرار دهد. ← اللَّهُ

● (الْفَعْلُ الْمَاضِي)

۴- ﴿... لَكِيَّا تَحْزَنُوا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ ...﴾ آل عمران: ۱۵۳

تا بر آنچه که دست داده اید، اندوهگین نشوید. ← فَاتَ

● (الْفَعْلُ الْمُضَارِعُ)

۵- ﴿هَلْنَ تَنَالُوا الْبَرَّ حَتَّىٰ تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ ...﴾ آل عمران: ۹۲

به نیکی دست نخواهید یافت تا از آنچه دوست می دارید انفاق کنید. ← لَنْ تَنَالُوا/ حَتَّىٰ تُنْفِقُوا/ تُحِبُّونَ

✿ * * * ♦ ♦ ☆ ♦ ♦ * * *

لَنْ تَنَالُوا: دست نخواهید یافت

فات: از دست رفت

لَكِيَّا: لَكِيَّا + لا (لای نفی)

حَرَجٌ: حالت بحرانی

الْتَّمْرِينُ السَّابِعُ: أَكْتُبْ جَمْعَ هَذِهِ الْأَسْمَاءِ.

فَرَسٌ(اسب) / أَثْرٌ(نشان): آثار / تاريخ(تاریخ): تواریخ
 قَرِيَةٌ(دهکده): قُرْىٰ / عَبْدٌ(بنده): عباد / دولَة(کشور، حکومت): دول
 مَثْلٌ(همسان، مشابه): أمثال / مَلْعَبٌ(ورزشگاه): ملاعِب / رَسُولٌ(فرستاده): رسَل
 كَتَابٌ: كُتُبٌ / سَنٌ(دندان): أسنان / سَمَكٌ(ماهی):أسماك
 جَدْعٌ(تنه): جَذَوْعٌ / جَنَاحٌ(بال): أجنبَحَةٌ / قَمٌ(دهان): أفواه، أقمام

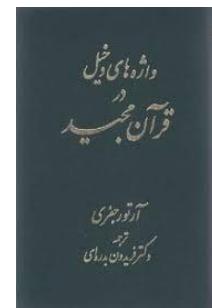
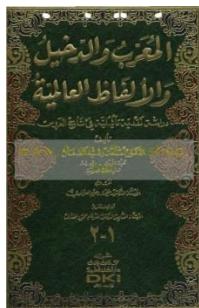
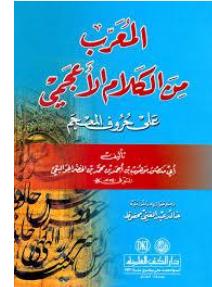
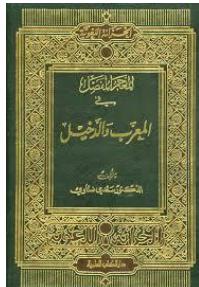
لِلمُطَائِعَةِ بِرَكَدٍ

الْمُعَرِّبَاتُ الْفَارِسِيَّةُ

إِبْرِيسِمٌ: ابریشم / إِبْرِيقٌ: آبریز / أَرْجُوْنِيٌّ: آرغوانی / أَسْتَادٌ: أَسْتَادٌ / إِسْتَبَرَقٌ: سَتَبَرَقٌ / أَسْطَوَانَةٌ: أَسْتُوْانَهٌ / بَابُونَجٌ: بابونه /
 بَخْشِيشٌ ← بَخْشِشٌ (بالفارسية: انعام) / بَابُوجٌ (نَوْعٌ مِنَ الْجَذَاءِ) ← پاپوش / بَاذْنَجَانٌ: باتنگان (بالفارسية: بادِجان) / بَرَبَطٌ:
 بَرٌ بالفارسية: سینه + بَتٌ: بالفارسية: اردَك (من آلَاتِ الْمُوسِيقَى) / بَرَزَخٌ ← بَرَزَخٌ أَخْوٌ (الْعَالَمُ الْأَعْلَى: جهان بالا) / بَرَنَامَجٌ:
 بَرَنَامَه / بَرَوَازٌ ← پَرَواز: قاب / بَرِيدٌ ← بَرِيدَه دُمٌ: پیست / بُسْتَانٌ: بوستان / بَغْدَادٌ: بَغْ + دَاد (خداداد)/بوسة → بوسه / بَهْلَوَانٌ ←
 پَهْلَوَانٌ (بالفارسية: بندياز) / بَسٌ: بس / بَطٌ: بَتٌ (بالفارسية: اردَك) / بَلُورٌ: بلور / بَنْفَسٌ سَجٌ: بنفشه / تاریک / تَوْيِيجٌ: تاج
 گَذَارِي ← تاج / تَخْتٌ: تخت / تَرْجِمَانٌ (ترجمة) ← تَرْزِبَانٌ / تَنُورٌ: تنور / توت / جاموس: گاویش / جَزَرٌ: گَزَرٌ / جَصٌ: گَجٌ /
 جَلَابٌ: گلاب / جَلَنَارٌ: گلنار / جَنَاحٌ: گناه / جَنْدِيٌّ: گندی / جَوْرَابٌ: گورپا / جَوزٌ: گوز (بالفارسية: گردو) / جَوْشَنٌ ←
 جو شن: زره / جَوْهَرٌ: گوهه / حِربَاءٌ: هوریان (هور: خور «خور شید») / خانَةٌ: خانه (بیوْتٌ فِي لُعْبَةِ الشَّطْرَنْجِ) / خَنْدَقٌ: گندگ /
 دِجْلَةٌ: دیگره (تند و تیز) / دَرْوِيْشٌ: درویش / دُسْتُورٌ ← دَسْتُور: قانون / دِبِيَا: دبیا / دِيْنٌ: دین / رازیانچ: رازیانه / رِزْقٌ ←
 روچیک، روژیک «روزی» / روزنَامَهٌ ← روزنَامَهٌ (بالفارسية: تقویم) / رَوْزَنَةٌ ← روزنه / رَهَنَامَجٌ: راهنامه (دلیل للسفرات
 الْبَحْرِيَّةِ) / زَرَكَشٌ ← زَرَكَش (ذَسَاجَ الْقَمَاشِ بِخِيُوطٍ مِنَ الدَّهَبِ: تارهای زر به پارچه کشید) / زَمَانٌ: زمان / زَمَهْرِيرٌ: بسیار سرد /
 زَبَبِيلٌ (زن: امرأة + بال: بید = عَلَى يَدِ الْمَرْأَةِ) / زَنْجَارٌ: زنگار / سَادَجٌ: ساده «سَدَاجَةٌ: سادگی» / سَاعَةٌ: ساعه / سِجِيلٌ: سنگ گل /
 سَخَطٌ: سَخَتٌ (الْغَضَبُ الْكَثِيرُ) / سِرَاجٌ: چراغ / سُرَادِقٌ: سراپردہ / سَرَخْسٌ: سرخس / سَرَدَابٌ: سرداد (زیر زمین: بیناء تحت
 الأرض) / سَرَمَدٌ: سرامد (بی آغاز و پایان: ما لا أُولَهُ وَ لَا آخِرَ) / سِرَوالٌ: شلوار / سَكَرٌ: شکر / سَكَنْجَبِينٌ: سرکه انگبین / سَلْجَمٌ:
 شَلَحَمٌ / سِنْجَابٌ: سنجباب / سَوْسَنٌ: سوسن / شَاشَةٌ: صفحه تلویزیون ← شیشه / شیشه / شاهین (صَفْرٌ: شاهین / شَوَنْدَرٌ:
 چَعْنَدَرٌ / شَهْدَانِجٌ: شاهدانه / شَهْدٌ: عسل / شَيْءٌ ← شَيْءٌ: چیز / صَفَقٌ: دست زد ← چپک / صَلَبٌ ← چلپا / صَنْجٌ: چنگ،
 سنج / طَازَجٌ: تازه / طَسْتٌ: ذَشَتٌ / عَبَقَرِيٌّ ← آبکاری / عَفْرِيٌّ ← آفرید / فَرْجَارٌ: برگار ← پَرَگَارٌ / فَسْتَقٌ: دِسْتَهٌ / فِلَلَفٌ: پلپل /
 فولاذ: پولاد / فَيْرُوزٌ ← پیروز / قَيْرَوَجٌ: فیروزه / فیل: پیل / کَأْسٌ: کاسه / کافور ← کاپور / گَهْرَباءٌ: کاه ربا / گَنْزٌ: گنج / لجام:
 لگام / مِحْرَابٌ: مهرباب / مِسْكٌ ← مِشك: مشک / مِيزَابٌ ← ناودان «گَمِيزٌ+آب» / نارَنْجٌ ← نار رنگ: نارنج / نِسَرِينٌ: نَسَرِينٌ /
 نَفْطٌ: نَفَتٌ / نَهَارِقٌ: بالش ها (جمع نَرْمَكٌ) / نَمَوْذَجٌ: نمونه / وَرْدٌ ← ورد / وزیر: ويچیر / هَنْدَسَةٌ: آندازه

برگرد الْبَحْثُ الْعِلْمِيُّ

اَكْتُبْ عَشِيرِينَ كَلْمَةً مُعْرِبَةً اَصْلُهَا فَارَسِيْ مِنْ اَحَدْ هَذِهِ الْكِتَبِ.

واژگان دخیل

طازَج: تازَگ (تازه)	توت: توٽ (فرصاد)	أسوار: سوار
طَسْت: تشت	توٽياء: توٽيا	أسوار: دستوار (دستبند)
فالوْذَج: پالودگ (فالوده)	جاموس: گاوميش	بادزَهـر: پاـدـزـهـر
قَصْعَة: کاسه	جزِيه: گـزيـت	بـخت: بـخت
كـعـک: کـاـکـ (کـیـکـ)	روـستـاـقـ: رـوـسـتاـگـ (روـسـتاـ)	برـقـعـ: بـرـقـعـ
لـعـلـ: لـاـلـ	زنـجـيـيلـ: زـنـگـپـيلـ	بنـفـسـجـ: بنـفـشـگـ
مارـسـتـانـ: بـيـمـارـسـتـانـ	سرـادـقـ: سـراـپـرـدهـ	بيـدـقـ: پـيـادـگـ (پـيـادـهـ)
مهرـجانـ: مـهـرـگـانـ (جـشـنـوـارـهـ)	سـکـنـجـيـينـ: سـرـکـهـ انـگـيـينـ	پـسـتـهـ: فـسـتـقـ
نـرـجـسـ: نـرـگـسـ	سنـدـسـ: سنـدـسـ	تـاجـ: تـاجـ
نسـرـينـ: نـسـرـينـ	سـوـسـنـ: سـوـسـنـ	تـباـ+شـيرـ: تـباـ+شـيرـ (مـثـلـ الـحـلـيـبـ)
نـفـطـ: نـفـتـ	صـوـلـجـانـ: چـوـگـانـ	درـعـربـيـ طـباـشـيرـ گـوـينـدـ.